

Початкова та неповна середня освіта у Фінляндії

Фото: Ліса Такала

Шкільна освіта починається з часу, коли дитині виповнюється 7 років, і триває 9 років. Попередньо всі 6-річні діти отримують річну дошкільну освіту. Учні зазвичай ходять у найближчу до свого дому школу. Школи та вчителі мають значну автономію у прийнятті рішень щодо того, як організувати шкільне навчання на практиці.

ЗАРАХУВАННЯ ДО ДОШКІЛЬНОГО, ПОЧАТКОВОГО ТА НЕПОВНОГО СЕРЕДНЬОГО НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Батьки або опікуни реєструють своїх дітей для отримання освіти, звернувшись до місцевого відділу освіти муніципалітету, в якому вони проживають. Інформацію про зарахування до школи можна знайти на веб-сайтах муніципалітетів.

ДОШКІЛЬНА ОСВІТА

Дошкільна освіта є обов'язковою для дітей у віці шести років і триває один рік. Дошкільна освіта надається як у школах, так і в центрах дошкільної освіти, які іноді називають денними центрами догляду за дітьми або дитячими садками. Заняття в дошкільному закладі зазвичай тривають 4 години на день. Канікули проходять за тим же планом, що і в загальноосвітніх школах. У дошкільному навчальному закладі діти розвивають навички навчання через гру і веселощі.

ПОЧАТКОВА ТА НЕПОВНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА ОХОПЛЮЄ 1–9 КЛАСИ

Початкова і неповна середня освіта йде слідом за дошкільною освітою і надається в загальноосвітніх школах. У загальноосвітніх школах навчаються 1–9 класи. Навчання починається

з часу, коли дитині виповнюється 7 років, і триває до досягнення учнями 15–16 років.

Майже всі школи є державними. У Фінляндії налічується вкрай незначна кількість приватних шкіл. З погляду учнів, немає різниці між державними та приватними школами, оскільки вони відрізняються лише адміністративно.

ОСВІТА Є БЕЗКОШТОВНОЮ

Дошкільна, початкова та неповна середня освіта у Фінляндії безкоштовна. Підручники та інші навчальні матеріали також надаються безкоштовно. Щодня учні отримують безкоштовне шкільне харчування. Послуги з охорони здоров'я та соціального забезпечення також безкоштовні. Шкільні медсестри, стоматологи, шкільні психологи та соціальні працівники доступні через школи. Якщо учні живуть далеко від школи, вони користуються безкоштовним шкільним транспортом.

ОБОВ'ЯЗКОВІ ПРЕДМЕТИ ТА ТРАНСВЕРСАЛЬНІ КОМПЕТЕНЦІЇ

Всього в системі початкової та неповної середньої освіти існує 18 обов'язкових предметів. У 1-му і 2-му класах викладається по 9 предметів, а в старших класах їх кількість збільшується. Те, в якому класі викладаються окремі

предмети і які предмети можуть вивчатися як факультативні заняття, залежить від школи.

У 1–6 класах більшість предметів викладає один і той же класний керівник, а у 7–9 класах для кожного предмету є вчитель-предметник.

Предмети в загальноосвітніх школах:

- рідна мова та література
- (Фінська або Шведська)
- інша національна мова
- (Шведська або Фінська)
- іноземна мова
- математика
- біологія
- географія
- фізика
- хімія
- медична освіта
- релігія/етика
- історія та суспільствознавство
- музика
- образотворче мистецтво
- трудове навчання
- фізична культура
- домоведення
- консультативна допомога
- факультативні предмети

На додаток до окремих шкільних предметів, учні засвоюють більш широкі навички та трансверсальні компетенції, які вважаються важливими темами

в сучасному суспільстві та в майбутньому житті учнів. Такі компетентності виходять за рамки предметів.

ФІНСЬКІ УЧНІ МАЮТЬ КОРОТШІ ШКІЛЬНІ ДНІ

Навчальний рік складається з 190 робочих днів. Він розділений на осінній та весняний семестри. Шкільний семестр починається в середині серпня і закінчується в кінці травня або на початку червня. Літні канікули тривають приблизно 10 тижнів. Крім того, в школах передбачені осінні, різдвяні та зимові канікули, проте щодо свят можуть бути застосовані місцеві відмінності.

Мінімальна кількість уроків на тиждень варіюється від 20 до 30. Факультативні предмети можуть збільшувати кількість уроків. Щоденний та щотижневий розклад встановлюється в школах. Багато шкіл також проводять заходи до або після навчального дня для учнів 1–2 класів.

Тривалість шкільних днів учнів у Фінляндії є однією з найнижчих у світі. Крім того, кількість домашніх завдань невелика в порівнянні з іншими країнами.

Клас	Мінімум уроків на тиждень
1–2	20
3	22
4	24
5–6	25
7–8	29
9	30

Тривалість одного уроку становить 45 хвилин.

ОЦІНКА РІВНЯ ЗНАТЬ УЧНЯ

У фінських загальноосвітніх школах немає державних іспитів. Натомість все оцінювання учнів проводиться вчителями. Оцінка знань проводиться не тільки в кінці семестрів, а й протягом усього навчального року. Вчителі регулярно дають відгуки та допомагають учням помітити свої сильні сторони та проблеми. Вчителі оцінюють успішність учнів різними способами, наприклад, за допомогою іспитів, класної роботи та участі у класних заходах. Учні також самостійно оцінюють свої знання. Батьки або опікуни регулярно

Фінська початкова і неповна середня освіта фокусується на наступних навичках і компетентностях:

- мислення і вміння вчитися
- культурна компетентність, взаємодія та самовираження
- догляд за собою та управління повсякденним життям
- мультиграмотність
- компетентність в сфері ІКТ
- трудова компетентність та підприємництво
- участь, залучення та побудова стійкого майбутнього

отримують інформацію про успіхи своїх дітей.

Учні отримують шкільний табель не рідше одного разу на навчальний рік. У молодших класах оцінювання проводиться в письмовій формі і має описовий характер. Не пізніше, ніж у 4 класі, оцінка є числовою. Вживана шкала від 4–10.

10	Відмінно
9	Дуже добре
8	Добре
7	Задовільно
6	Середньо
5	Припустимо
4	Погано

ЗОСЕРЕДЖЕННЯ НА ПІДТРИМЦІ ТА НАСТАНОВАХ

Всі учні мають право на індивідуальне супроводження та підтримку в процесі навчання. Така підтримка може охоплювати, наприклад, модифіковані навчальні матеріали, додаткове навчання

Факти про фінську початкову та неповну середню освіту:

- 2210 загальноосвітніх шкіл
- 555 000 учнів
- середня чисельність учнів у школі 250 осіб
- освіта є обов'язковою з 1921 року
- безкоштовне шкільне харчування з 1948 року
- 2 офіційні мови: Фінська та Шведська
- 90% шкіл фінськомовні,
- 10% шведськомовні

або підтримку особливих потреб учня. У кожній школі є вчитель спеціальної освіти. Приватні уроки після закінчення навчального дня – це рідкість. Другорічники у Фінляндії також рідкість. Тільки 0,3% учнів залишаються на другий рік.

ШКОЛАМ І ВЧИТЕЛЯМ ДОВІРЯЮТЬ ВИСОКИЙ РІВЕНЬ САМОВРЯДУВАННЯ

Муніципалітети несуть відповідальність за організацію дошкільної, початкової та неповної середньої освіти. Вони мають велику автономію і можуть самостійно вирішувати, як організувати шкільне навчання в їхньому районі, за умови, що вони дотримуються закону та нормативних актів. Через це існують відмінності між школами.

Вчителі також користуються високим рівнем автономії. Вони можуть самостійно вибирати свої методи навчання та матеріали, які вони використовують. Професія вчителя традиційно користується великою повагою у Фінляндії.

Багато шкіл надають спеціальні послуги для учнів-мігрантів та тих, хто володіє кількома мовами. Якщо рідна мова учня не є фінською чи шведською, він може брати участь у наступному:

- **Підготовче навчання для початкової та неповної середньої освіти.** Мета полягає в тому, щоб оволодіти базовими мовними навичками і познайомитися з фінською школою і шкільною культурою. Підготовче навчання триває один навчальний рік. Учні можуть перейти у звичайний клас, як тільки вони досить добре освоюють мову навчання. Однак інтеграція у звичайний клас починається раніше, спочатку з таких предметів, як фізкультура і музика, де знання мови навчання не так важливо, як з деяких інших предметів.
- **Викладання фінської/шведської як другої мови.**
- **Викладання рідної мови учня.** Також у навчанні можуть брати участь фінські репатріанти, які оволоділи своєю рідною мовою, живучи за кордоном.